TIJD-SCHRIFT

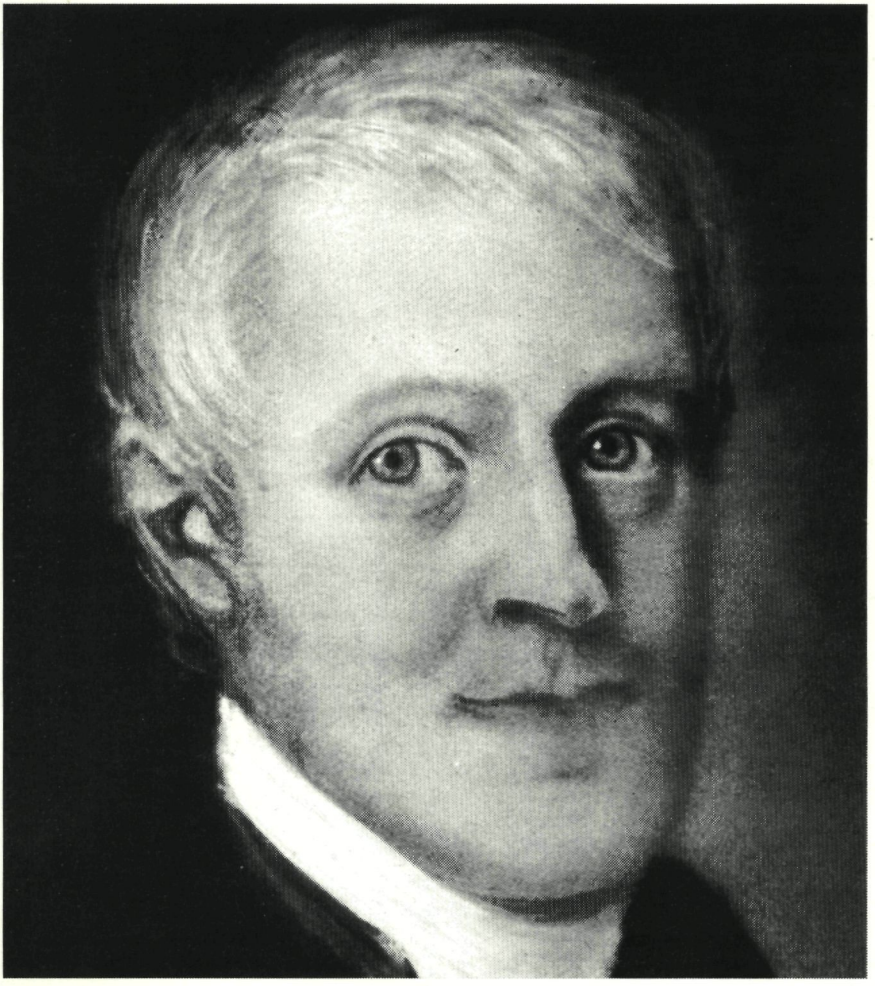

Nummer 53
September 1994

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

COLOFON

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:
- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedebouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt *f* 32,50 per jaar, voor jongeren t/m 25 jaar *f* 25, te voldoen per accept-girokaart. Het postgironummer van de vereniging is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
J.J. Westerdijk, penningmeester
J. van Hees
J.A.C. Mathijssen
A. Ouwendijk
E. van Rongen
E.C. van der Vlis - Dijkema
W. van de Wetering

Adres secretariaat/ledenadministratie:
Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Telefoon 4347063

Adres lezingencommissie:
Kortedijk 16-a-b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon 4353322

Redactie Tijd-Schrift:

E. van Rongen, eindredacteur
C.m. van den Boogert
W.J.M.A. van Bueren
H.J. Luth
A. Maarleveld

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon 4749416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette, bij voorkeur in WordPerfect voor Apple Macintosh of WP in MS-DOS formaat.

ISSN 1380-2992 *Historische Vereniging Vlaardingen*
Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Redactioneel	2
Commissie Stad en Monument - Bij de uitbreiding van het Stadsarchief van Vlaardingen	3
Commissie Stad en Monument - Aalkeet en Rijskade	8
Matthijs A. Struijs -Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell (1785-1854)	9
Open Monumentendag	25
Aanwinsten Stadsarchief	28
Lezingen	29
Excursie	32

Foto omslag:

Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell (1785-1854), de eerste burgemeester van Vlaardingen.

REDACTIONEEL

ier maal Tijd-Schrift per jaar biedt meer mogelijkheden om op de actualiteit in te spelen. In deze aflevering maken we daarvan gebruik door de visie van de Commissie Stad en Monument te geven op de door velen verfoeide uitbreiding van het Stadsarchief. Weliswaar is dit een mening van 'deskundigen', maar een feit blijft dat smaken verschillen en dat ongetwijfeld niet alle leden van de HVV deze mening zullen delen. Wij zouden graag uw reaktie ontvangen (voor het redaktie-adres: zie het Colofon). In het volgende Tijd-Schrift komen we hier dan op terug.

Verder in dit Tijd-Schrift een aardig stuk van Matthijs A. Struijs over de eerste burgemeester van Vlaardingen, Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell; een kort stukje over rustplaatsen langs de A20; het programma voor de Open Monumentendag op 10 september a.s.; een complete beschrijving van het resterende lezingenprogramma en voor de archief-onderzoekers onder u een belangwekkende nieuwe rubriek: Aanwinsten van het Stadsarchief. Veel leesplezier!

Eric van Rongen, eindredacteur

H. van Toor Jzn Distilleerderij BV

is één van de laatst overgebleven ambachtelijke distilleerderijen.

Onze meest bekende specialiteiten zijn Schelvispekel, Kandeel, Kaneellikeur, Advocaat, Boerenjongens en Boerenmeisjes.

In Vlaardingen en Schiedam zijn deze produkten o.a. te koop bij de volgende slijterijen:

"De Wijnoogst", Loper 22, Vlaardingen
"De Bourgondiër", Veerplein 116, Vlaardingen
"Billiton", Billitonlaan 96 Vlaardingen
"Groenoord", Laan van Bol'Es 29, Schiedam

Waarom het lelijkste gebouw van Vlaardingen zo slecht nog niet is

BIJ DE UITBREIDING VAN HET STADSARCHIEF VAN VLAARDINGEN

Commissie Stad en Monument

De enquête ter gelegenheid van het eerste Stadsgesprek, op de Dag van de Architectuur, had een opmerkelijke uitkomst: de meerderheid van de inzenders vindt dat het oude stadhuis en het Hollandia-gebouw tot de mooiste architectonische scheppingen van de stad behoren en dat de uitbreiding van het Stadsarchief het lelijkste gebouw van onze gemeente is. De hoge waardering voor de monumentale gebouwen is voor de Historische Vereniging Vlaardingen natuurlijk een welkome uitkomst. Zoals al tijdens het Stadsgesprek zelf bleek, geldt dat echter niet voor het andere gememoreerde resultaat. De commissie Stad en Monument is van mening, dat de kwalificatie 'lelijkste gebouw van Vlaardingen' zeer ten onrechte aan de uitbreiding van het archief is toegekend. Een mening die, gezien het enquête-resultaat, blijkbaar een verklaring vraagt.

Een gebouw en een stad ondergaan in de loop van de tijd voortdurend veranderingen. Deze dynamiek van het gebouwde is –in historisch opzicht– zeker belangrijk. De waarde als historisch document is groot, omdat hetgeen we zien niet alleen het produkt is van een ontstaansmoment, maar tevens de loop van een hele geschiedenis daaruit af te lezen is. Alleen een enkel zeer bijzonder object is van meet af aan zo waardevol, dat het slechts onveranderd aan volgende generaties doorgegeven moet worden.

Als we kijken naar de belevingswaarde van het historische gebouwde dan moeten we constateren dat waardevolle historische stadsgezichten en gebouwen over het algemeen hun aantrekkelijkheid mede ontlenen aan de sporen van het veranderingsproces, zelfs daar waar in schijn de geschiedenis stil is blijven staan.

De Historische Vereniging Vlaardingen beijvert zich voor het behoud van waardevolle historische gebouwen en stadsdelen. Zij aanvaardt daarbij de wetmatigheid van de voortdurende verandering, en pleit slechts voor behoud indien het historische als document en/of als onderdeel van de stad een belangrijke toegevoegde waarde heeft.

Waar nieuwe toevoegingen noodzakelijk zijn, zijn de belangrijkste voorwaarden, dat deze kwaliteit bezitten, passen in de omgeving en herkenbaar zijn als voortbrengselen van deze tijd. Binnen deze voorwaarden is het in principe nog wel mogelijk in oude stijl toe te voegen. De herkenbaarheid is dan echter voorbehouden aan de vakman. Te vaak echter wordt voor het bouwen in oude stijl gekozen omdat men niet in staat is, tot een goede moderne oplossing te komen. 'Aangepaste nieuwbouw' blijkt doorgaans nauwelijks kwaliteit te bezitten en slechts in kitsch te resulteren.

Over het algemeen ligt het meer voor de hand te kiezen voor een modern ontwerp. Dat moderne ontwerp moet dan wel passen in de historische omgeving, hoewel toegegeven moet worden dat de kwaliteit van sommige onaangepaste ontwerpen zo groot is, dat ze (desondanks?)

Het voormalige Raadhuis van Vlaardinger Ambacht,zoals dat tegenwoordig als stadsarchief in gebruik is. Rechts de nieuwe aanbouw.

waardering verdienen. (Het paleis op de Dam was, om maar een voorbeeld te noemen, zeker niet een aan de omgeving aangepast ontwerp te noemen.)

Dat er sprake moet zijn van een aangepast ontwerp is niet opmerkelijk of speciaal geldend voor een historische omgeving: architectuur wordt immers altijd geacht in zijn omgeving te passen. Architectuur is –ook in die zin– geen autonome kunst. Een gebouw maakt altijd deel uit van zijn omgeving, en moet aan eisen dienaangaande (eisen van welstand) voldoen. (Bouwkunst is de enige kunstvorm waarvoor de overheid een 'censuur' heeft ingesteld.)

Aanpassen aan de omgeving kan op vele verschillende wijzen; het hoeft niet eens zo te zijn, dat sprake is van harmonie. Men kan zich ook aanpassen door juist een contrast tot stand te brengen. Om het nog eens extra ingewikkeld te maken is de vorm en mate waarin aanpassing plaats moet vinden cultureel bepaald, dus wisselend in de tijd en per culturele groepering. De functie van het bouwwerk is ook van belang; een overheidsgebouw mag eerder dominant in de omgeving zijn dan een electriciteitshuisje. Bij de vraag of bijvoorbeeld een winkel een dominant mag zijn speelt zelfs de maatschappelijke opvatting een rol. Die subjectiviteit is onontkoombaar.

Het voormalige raadhuis van Vlaardinger-Ambacht werd ontworpen door Jan Gratama (1877 - 1947), met S. de Clercq, waarmee hij in die tijd wel meer samenwerkte. Gratama studeerde in 1896 - 1902 in Delft bij Henry Evers (de architect van het Rotterdamse stadhuis) en was in 1903 - 1908 assistent van Evers. Het raadhuis van Vlaardinger-Ambacht behoort daarmee tot zijn vroege werk (1906), ontworpen in de tijd dat hij nauw contact had met Evers. Later zou hij zich meer op H.P. Berlage en vervolgens op de Amsterdamse School en de Delftse School oriënteren.
Het raadhuisje kenmerkt zich door een evenwichtige, bescheiden maar desondanks tamelijk voorname stijl, geheel volgens de traditionele bouwtrant van die tijd. Het is uitgesproken zorgvuldig ontworpen en vormgegeven. Bovendien is het gebouwtje door zijn plaats in de omgeving, op de samenkomst van drie wegen, met zeer veel gevoel geplaatst. Ondanks de enorme verandering die de omgeving sinds de bouw heeft ondergaan, blijft de kracht van die zorgvuldige plaatsing tot op heden voelbaar. Het voormalige raadhuis van Vlaardinger-Ambacht mag mede daarom –ook al is het nog niet officieel beschermd– tot de monumenten

van de stad gerekend worden: een gebouw waarmee dus zorgvuldig omgegaan moet worden.

Nadat het raadhuis in 1943 zijn functie verloor werd het voor andere doeleinden bestemd, uiteindelijk voor de vestiging van de gemeentelijke archiefdienst. Dankzij deze nieuwe functie kon het gebouw behouden en in gebruik blijven. Helaas betekende deze nieuwe functie ook een aantasting: de voormalige veldwachterswoning moest plaats maken voor (onder andere) een nieuw depot. Op zichzelf was het teloor gaan van de veldwachterswoning niet onoverkomelijk; de hoofdmassa van het oude raadhuis bleef in stand en met deze nieuwe ruimte was het voortbestaan van het oude raadhuis weer voor geruime tijd gegarandeerd. Jammer was echter, dat deze depotruimte was ondergebracht in een aanbouw die slechts is te omschrijven als een 'gevoelloze klomp metselwerk'; een aanbouw die op geen enkele wijze recht deed aan het oude gebouw. Hiermee ontstond de situatie, waarmee de architect van de nieuwe uitbreiding werd geconfronteerd.

De opgave van de architect was zeker geen eenvoudige: het belangrijkste deel van de nieuwe aanbouw, het archiefdepot, is feitelijk niet anders

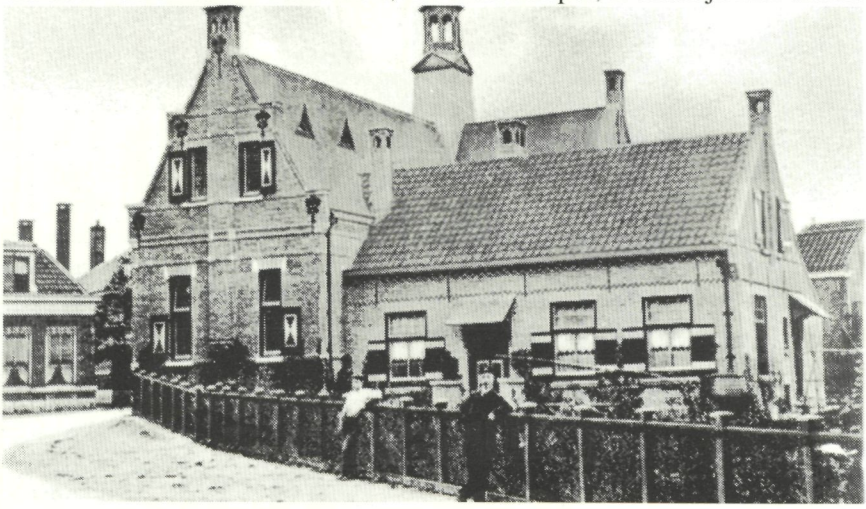

Foto 2 (Raad huis toen) Het Raadhuis van Vlaardinger Ambacht gezien vanaf de Holyweg (de tegenwoordige Prins Bernhardlaan). Op de plaats waar nu het nieuw depot-gebouw staat, bevond zich toen de veldwachterswoning.

dan een grote gesloten doos, die daarbij ook nog zoveel mogelijk vrij moet liggen, gescheiden van andere bouwwerken. Terecht heeft de architect gemeend zich in zijn ontwerp rekenschap te moeten geven van de omgeving, en zeker van het monument waar hij tegenaan bouwde, en bovendien een modern gebouw te moeten ontwerpen.

Bij het bouwen tegen een historisch gebouw zijn verschillende strategieën te hanteren. Men kan kiezen voor een harmonie, waarbij in een aantal aspecten (schaal, ritme, structuur en/of materiaal) het oude gebouw nagevolgd wordt. Bij een archiefdepot is dit echter nauwelijks een optie, omdat structuur en ritme niet kunnen voortkomen uit de 'van nature aanwezige' gevelopeningen. Men kan ook kiezen voor een contrast, maar dat moet dan wel een contrast zijn, waarbij het historische gebouw in zijn waarde wordt gelaten. Zeker bij een relatief klein en ragfijn ontworpen gebouwtje als het oude raadhuisje loop je, met een bouwprogramma dat zo groot is als dat van de nieuwe aanbouw, het gevaar dat de zaak uit evenwicht raakt, dat het oude gebouw als het ware door de nieuwbouw wordt verpletterd.

De architect heeft gekozen voor een 'niet-gebouw', een glimmend zwart blok, dat als inert lichaam is neergelegd en zich haast volkomen onzichtbaar (in overdrachtelijke zin!) naast het oude gebouw bevindt. Hoewel hij daarbij ongetwijfeld naar de kubussen van Wim Quist bij de Sint-Laurenskerk in Rotterdam heeft gekeken (de opgave was per slot enigszins vergelijkbaar), is door het verschil in schaal van de oude gebouwen toch sprake van een eigen oplossing; zo niet de enige, dan toch een van de weinige, die op deze plek en in deze situatie mogelijk was.

In details is er kritiek op de aanbouw te leveren. Op een niet-gebouw als het nieuwe archiefdepot behoort bijvoorbeeld dat aluminium-profieltje langs de dakrand te ontbreken. Ook zou een kleine scheiding tussen het oude gebouw en het nieuwe (een glasstrook bijvoorbeeld) het depot een stuk sterker maken. De kwalificatie 'lelijkste gebouw van Vlaardingen' is echter geheel onverdiend. Naar ons gevoel is dat voornamelijk een gevolg van stemmingmakerij via de pers, door mensen die graag een 'Anton-Pieck-huisje' naast het oude raadhuis hadden gezien. We mogen ons echter gelukkig prijzen dat dat niet is gebeurd; het gaat toch niet aan om een gedegen en waardevol ontwerp als Gratama's raadhuis een visuele concurrentie aan te doen in de vorm van een kitsch-uitbreiding. Dat zou pas echt zonde van het oude raadhuis zijn geweest.

AALKEET EN RIJSKADE

Commissie Stad en Monument

Toen de gemeente Vlaardingen het verzoek kreeg van Rijkswaterstaat, om een advies te geven met betrekking tot de naamgeving van beide rustplaatsen bij de tankstations langs de A20, werd dit verzoek om advies doorgesluisd naar de Historische Vereniging Vlaardingen.

Na enige tijd verscheen er langs de rijksweg één bord met een naam: 'Aalkeet'. Lange tijd veranderde deze situatie niet, tot aan het begin van deze zomer ook de andere borden werden geplaatst. Overeenkomstig het advies van de HVV draagt de rustplaats aan de zuidzijde van de weg de naam 'Aalkeet' en die aan de noordzijde de naam 'Rijskade'. De naam 'Aalkeet' is gekozen, omdat dit de (oude) naam is van de polder waardoor de weg voert. Omdat voor de recreatiegebieden andere namen worden gebruikt (Lickebaert, Zuidbuurt, Oeverbos) dreigde deze naam een beetje in de vergetelheid te raken, reden om hier deze naam naar voren te brengen. Hetzelfde geldt voor de naam 'Rijskade', de naam van de (nog steeds aanwezige) kade tussen de Broekpolder en de Aalkeet-buitenpolder.

Reisburo & Touringcarverhuur ANDERSON
Voorstraat 43, Vlaardingen - Ambacht
* Verhuur van luxe touringcars. Ook kompleet verzorgde dagtochten voor familie en vereniging.
* Modern reisburo. Altijd last-minute reizen.
Bel 010 - 435 65 66

HENDRIK LUDWIJN VAN LINDEN-VAN DEN HEUVELL (1785-1854)

Maire van Vlaardingen juni-november 1813

Burgemeester van Vlaardingen van 1824-1850 Stichter van de Algemene Begraafplaats aan het Emaus

Matthijs A. Struijs

Een drietal omstandigheden gaven mij aanleiding eens iets mede te delen over deze Vlaardinger.

Eerst was er een bezoek aan de graven van de familie Van Linden van den Heuvell op de Algemene Begraafplaats aan het Emaus, in gezelschap van de in Amerika wonende dr. Jan Hendrik Ludwin van Linden van den Heuvell, achter-achter-kleinzoon van Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell.

Een tweede aanleiding was een lezingenreeks over alle Vlaardingse burgemeesters sedert 1813, medio 1992 gehouden voor Omroep Vlaardingen, in het maandagochtendprogramma "Wat heet oud ?". Deze lezingenreeks werd gehouden in verband met het afscheid van burgemeester Van Lier. Als eerste in deze reeks was Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell aan de beurt, want hij was van 1824 tot 1850 de eerste door de Kroon benoemde burgemeester van Vlaardingen.

En ten derde was daar het toevallig aantreffen van een afschrift van het testament van deze Hendrik Ludwijn, gedateerd 31 januari 1852.

Bij het bezoek aan de begraafplaats las ik de tekst in de grafzerk van Hendrik Ludwijn en die luidt als volgt:

" Hier ligt begraven Heylina van Heyst. Geb. 15 Aug.1784. Overl. 21 Febr.1850. en Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell. Alhier geb. 31 Jan. 1785. Overl. in Gravenhage 6 Febr.1854. Laatst woonachtig te Amsterdam. Beiden waren 44 1/2 jaar gelukkige echtgenooten.

Als hoofd van het bestuur behartigde hij 37 jaren de belangen dezer stad en van hare ingezetenen en erlangde met Nov. 1850 op zijn verzoek een eervol ontslag."

Meestal worden dergelijke teksten door nabestaanden opgesteld, maar iets in die tekst zei mij toen al, dat het hier wellicht anders was gegaan. Ik kan niet precies aangeven waarom ik dat dacht, wellicht waren het de laatste regels. Als een nabestaande deze tekst zou hebben opgesteld zou er waarschijnlijk eerder iets hebben gestaan als: "Burgemeester van Vlaardingen van - tot -" dan dit hele verhaal.

Op zoek naar materiaal om voor Omroep Vlaardingen één en ander te vertellen over de burgemeesters van Vlaardingen, kwam ik vervolgens een boekje tegen, getiteld: "Herinnering aan de laatste dagen van mijn verblijf, als Burgemeester en Ingezetenen, te Vlaardingen 1850" [1]. Dit

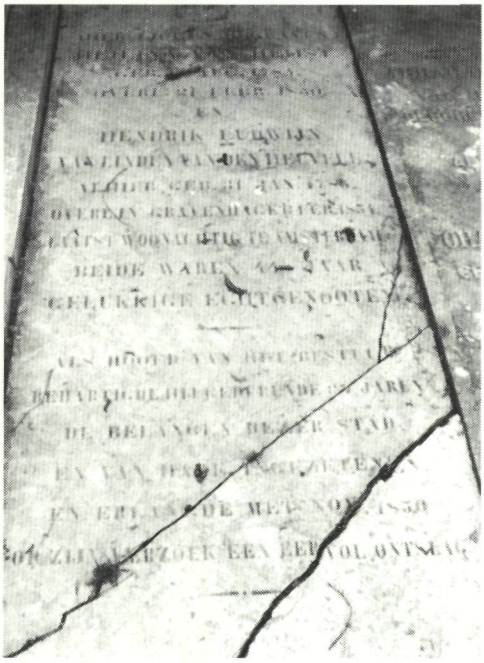

De grafsteen van Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell en zijn vrouw, graf nr. 8 op de Gemeentelijke Begraafplaats aan het Emaus.

boekje bleek herinneringen te bevatten van onze Hendrik Ludwijn, waarin hij, na een voorwoord, nauwkeurig alle akten weergeeft van zijn benoeming tot en met zijn ontslag als burgemeester van Vlaardingen, inclusief alle afscheidstoespraken van hemzelf en van anderen.

In het voorwoord geeft hij de redenen op om deze teksten in druk te laten verschijnen. Na opgemerkt te hebben dat hij na de inwilliging van zijn ontslagverzoek door de Koning, op 3 september 1850, met verdubbelde ijver nog allerlei bestuurlijke zaken had afgehandeld, tot en met de begroting voor 1851, geeft hij te kennen het met zijn afscheid toch wel erg moeilijk te hebben. Omdat hij veel zaken aan anderen moest overdragen, ontbrak hem de tijd om persoonlijk afscheid te nemen, maar elk afscheid zou bij hem "telkens vernieuwende aandoeningen verwekken". Veel verzoeken tot afscheidsbezoeken op het stadhuis heeft hij mede daarom moeten afwijzen. Hij nam alleen afscheid van de raad en daar mochten de stedelijke ambtenaren bij aanwezig zijn. Maar om aan het verlangen van velen tegemoet te komen, "en omdat afschriften zoo dikwerf onnaauwkeurig zijn" heeft hij zijn laatste woorden als burgemeester der stad Vlaardingen laten drukken en schonk hij die ter gedachtenis aan hen, die hem zo treffend hun achting hadden betoond. Om er één geheel van te maken, heeft hij er ook de diverse akten van aanstelling en ontslag in op laten nemen. Hij beschouwde de blijken van achting door zovelen als een hoog gewaardeerd aandenken, die "mij eene te streelende belooning geven voor mijn zwakke pogingen, om nuttig te zijn dáár, waar ik geroepen werd".

Dit voorwoord heeft een opmerkelijk detail: hij ondertekende met "v.d.H", Van den Heuvell dus.

De tekst van het boekje wordt hierna vervolgd met zijn ontslagverzoek aan de Z.M. de Koning, gedateerd 29 juli 1850. Nauwkeurig als hij was, staat bovenaan de bladzijde aangegeven dat het om een afschrift gaat: "Copy" staat er.

Alvorens zijn eigenlijke verzoek te doen, gaf Hendrik Ludwijn de Koning eerst een resumé van wat hem sedert juni 1813 was overkomen.

Op toen nog slechts 28-jarige leeftijd werd hij onverwacht tot Maire van Vlaardingen benoemd. Omdat hij niets voelde voor dienst onder Keizer Napoleon, probeerde hij daarvan verschoond te blijven, maar dat was vruchteloos: of hij wilde of niet, hij moest Maire worden, burgemeester en hoofd van de politie.
Eenmaal aangesteld, werd van Hendrik Ludwijn verwacht dat hij in een afgedwongen adres "goed en bloed" zou aanbieden ter ondersteuning van Napoleon's leger. Maar dáár heeft hij zich met hand en tand tegen verzet. Een verzet overigens dat hem duur had kunnen komen te staan, als Napoleon wat langer aan de macht was gebleven. Bij dit verzet had Van Linden van den Heuvell veel steun ondervonden van de leden van Municipale raad. Dat was de toenmalige stedelijke- of gemeentelijke raad, die, na de inlijving van Holland bij Frankrijk, op 27 juni 1811 bij Keizerlijk decreet werd benoemd. Hendrik Ludwijn had tot aan zijn benoeming tot Maire van deze raad deel uit gemaakt.

De bezoeking om tòch onder Napoleon als burgemeester van Vlaardingen te moeten dienen, duurde gelukkig voor hem niet lang. Op de "altoos gedenkwaardigen 13den November 1813" kon hij als hoofd van het stadsbestuur van Vlaardingen, de "Vaderlandsche Vlag" op de toren van de Grote Kerk laten plaatsen, terwijl hij vanuit de toren van het stadhuis het Oranjevaandel liet uitsteken. Daarmee gaf hij in het openbaar het bewijs één der eerste navolgers te willen zijn "dier roemvolle mannen, onder welker beleid de onafhankelijkheid van Nederland, dien zelfden dag in 's-Hage geproclameerd was".

Na de Omwenteling werd de stad onder een voorlopig bestuur gesteld, met een president en zes raden. Hendrik Ludwijn werd president. Zelf schrijft hij over die tijd dat hij het administratief beheer van de stad toen vrijwel alleen heeft moeten doen. Pas na veel aandringen bij de landsregering werd na 11 jaar, op 3 april 1824, een nieuw reglement op het Stadsbestuur in werking gesteld en daardoor werd Van Linden van den Heuvell de eerste door de Kroon benoemde burgemeester van Vlaardingen. Iets wat hij als een grote eer beschouwde. Het was een betrekking "welke hij sedert met alle zijne vermogens, opoffering van tijd en van vele genoegens waargenomen, en zijnen Mede-ingezetenen steeds getracht heeft nuttig te zijn".

Dan komt Hendrik Ludwijn toe aan zijn ontslagaanvraag. Hij noemt

daarin de hoofdoorzaak van zijn ontslag en die was: "het ondergaan van een zwaar verlies in zijn huiselijk gezin". In zijn afscheidsrede, uitgesproken "ter raadkamer", na de raadsvergadering van 31 oktober 1850, ging hij dieper in op de redenen die tot zijn ontslagverzoek hadden geleid in. Eensdeels was het zijn leeftijd, 65 jaar, waardoor hij zijn bekwaamheden voelde afnemen, maar anderdeels was het toch wel het overlijden van zijn vrouw, op 21 februari 1850, die hem deden besluiten zijn ambt neer te leggen.

Hij zei daarover dat hij "na het treffelijke verlies, dat een aanbiddelijk Opperwezen, in Zijne wijsheid voor mij noodig oordeelde, de zoete verpozing en liefdevolle huislijke verkeering mis, welke mij het leven veraangenaamd hebben, na drukke ambtbezigheden en zorgen voor de belangen van anderen! Thans alleen staande, gevoel ik mij niet meer in staat, om mijn huiselijke en openbare pligten, vereenigd, te vervullen, zonder de één voor de andere te verwaarloozen".

In dezelfde toespraak keek Hendrik Ludwijn ook op zijn loopbaan terug. Hij noemde zijn onervarenheid aan het begin daarvan, maar hij noemde ook de tijd na de Omwenteling, toen hij een bevolking moest gaan besturen die vol geestdrift uitzag naar de zo gewenste en verlossende Willem van Oranje, maar niet omzag "naar den gevreesden en verdrukkenden dwingeland Napoleon, wiens gedienstige slaven ons nog allerwege omringden en bespiedden". Om dit in goede banen te leiden moet Van Linden van den Heuvell toch wel wat in zijn mars hebben gehad, maar zelf deed hij daar erg bescheiden over. Zijn arbeid had, vond hij, kloeker kunnen zijn en had betere vruchten op kunnen leveren. Hij had nooit aanspraak gemaakt op het bezit van grote bekwaamheden of bijzondere gaven, "door eene gestadige beoeffening van zelfkennis, te zeer van mijne vele gebreken overtuigd zijnde geworden".

Zoals al gezegd, Hendrik Ludwijn zag erg op tegen het afscheid van het ambt, maar ook en wellicht nog wel meer, tegen het afscheid van Vlaardingen, "De plaats waar ik geboren werd, waar ik een uitverkorene echtgenoot vond, het graf eener geliefde achterlaat, waar één van mijn beide kinderen, met zijn talrijk gezin overblijft!- En zoo vele vrienden en bekenden mij dierbaar zijn!".

De zoon die in Vlaardingen achterbleef, was Abraham van Linden van den Heuvell, die burgemeester van Vlaardinger-Ambacht was. Hij was

Makkelijk toch, een bank in de buurt.

Er is niets handiger dan een goede bank. Een bank waar u terecht kunt voor al uw geldzaken.

Waar u kunt sparen of lenen. Waar uw salaris in goede handen is.

Waar ze weten van hypotheken, van beleggen en verzekeren.

Waar u zelfs een reis kunt boeken. Waar ter wereld u ook naar toe wilt. En waar u altijd kunt binnenlopen als u vragen hebt over financiële zaken.

Al uw geldzaken, sparen en lenen lekker dichtbij.

Waar vindt u zo'n bank? Nooit ver van u vandaan. Want er is altijd een Rabobank bij u in de buurt. Kom snel een keertje kennismaken.

Rabobank

Rabobank. Aangenaam.

RABOBANK SCHIEDAM-VLAARDINGEN

getrouwd met Johanna Elisabeth Betz, die hem in totaal 13 kinderen schonk, waarvan er echter vijf op jeugdige leeftijd overleden. Hendrik Ludwijn's dochter Johanna was getrouwd met Johannes Everhardus de Voogt, Nederlands Hervormd predikant te Amsterdam. Dit echtpaar had geen kinderen.

Hendrik Ludwijn zag af van het brengen van afscheidsbezoeken. Hij kende zoveel mensen, dat hij niet wist wie hij wel en wie hij niet moest bezoeken. Sterker nog: hij kende vrijwel alle Vlaardingers, doordat hij als ambtenaar van de Burgerlijke Stand altijd bij de geboorte, het huwelijk en het overlijden van de toenmalige Vlaardingers betrokken was.

Hij nam middels een op 31 oktober 1850 van het Raadhuis afgelezen proclamatie in het openbaar afscheid van de burgers van Vlaardingen. Nadat hij hen per 1 november 1850 had ontheven van de verplichting hem als burgemeester te erkennen of te gehoorzamen, vervolgde hij: "Ik gevoel mij genoopt, openlijk mijn dank te betuigen, voor de onderscheiding, het vertrouwen en de achting, die ik gedurende den langen tijd van mijn Bestuur in deze Stad, heb mogen ondervinden, - de openbare en bijzondere blijken daarvan, zijn mij steeds geweest en zullen mij blijven - het zoetste loon voor mijn aangewende pogingen, om de stoffelijke en zedelijke welvaart van allen, daar te stellen of te bevorderen. Mij weldra uit uw midden zullende verwijderen, - spreekt mijn hart en mijn mond, u allen - Ingezetenen van Vlaardingen, - een heilwenschend Vaartwel toe!- Blijft in liefde met elkander verkeeren, - Vreest God en Eert Uwe Overheden;- dan moogt gij Zijnen zegen, over uwe personen, betrekkingen en uitwendige belangen, met vertrouwen blijven inwachten, om die steeds met dankbaarheid te kunnen erkennen".

Ook in zijn toespraak aan de gemeenteraad dacht hij nog aan zijn burgers. Hoewel hij Vlaardingen metterwoon ging verlaten, beloofde hij levenslang God te blijven bidden "voor de voorspoed van Vlaardings burgerij, en voor den bloei der bronnen van haar bestaan". En wat de gemeenteraad betrof, wenste hij dat "eensgezindheid in de raadzaal mocht blijven heersen, ook dan, wanneer eenstemmigheid niet vereist wordt".

Het raadslid Hendrik Pieter van der Drift, de benoemde, maar nog niet beëdigde nieuwe burgemeester van Vlaardingen, beantwoordde de toespraak van de oude burgemeester. Namens de negen leden tellende

gemeenteraad bood hij een schrijftafel aan, die al in de kamer van Van Linden van den Heuvell ten huize van zijn dochter in Amsterdam was geplaatst. In een bijbehorende aanbiedingsbrief gaven de raadsleden aan dat dit meubelstuk hem bij alle werkzaamheden die hij er aan zou verrichten, aan de raadsleden zou herinneren. In een noot geeft Hendrik Ludwijn zelf een beschrijving van het meubel: "Het hierbij gezonden Meubelstuk, was eene kostbare Schrijftafel, sierlijk bewerkt, gemakkelijk voor het gebruik ingerigt, met laden en loketten tot berging voor papieren, boeken en schrijfbehoeften, kunnende allen, zoo boven als beneden, volkomen gesloten worden".

Van den Heuvell kreeg overigens meer geschenken aangeboden. Van de kerkeraad van de Hervormde Gemeente, waar hij als ouderling lid van was, kreeg hij "... een sierlijk bewerkte armstoel, in de rug en op de zitting met rood fluweel over stalen veeren aangebragt, met en benevens eene zeer fraaije regulateur-lamp, ingerigt om staande op, of hangende boven eene tafel te worden gebruikt".

Ook van de veertien gemeentebeambten waarmee hij had samengewerkt was er een geschenk. Een inwendig vergulde, zilveren beker, uitwendig versierd met gedreven matwerk, met de wapens van Vlaardingen en het familiewapen Van Linden van den Heuvell en met de tekst: "Den Burgemeester der stad Vlaardingen; Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell, bij het eervol nederleggen zijner waardigheid, na 37 jaren lofwaardig Regentschap;- ten blijk van hulde, achting en dankbaarheid, aangeboden: door de Stedelijke Beambten, den 31 October 1850".

De kamer van Hendrik Ludwijn in Amsterdam was met al deze geschenken behoorlijk gevuld, toen hij op 1 november 1850 daar zijn intrek nam. In de stoel gezeten aan de schrijftafel, waarboven de lamp, die gezien het seizoen al vroeg aan moet zijn gegaan, schreef hij op 13 en 14 november bedankbrieven aan de schenkers en met de weergave van deze bedankbrieven eindigen zijn gedrukte herinneringen.

Zoals aan het begin van dit artikel werd gememoreerd, waren er drie redenen om enige aandacht te besteden aan Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell. Twee redenen zijn hiervoor toegelicht en dan kom ik nu aan de derde: de vondst van een afschrift van zijn testament, een afschrift "Overgeschreven te Amsterdam op mijn verjaardag den 31 januari 1852"

[2]. In dit testament vermaakte Van Linden van den Heuvell diverse goederen aan zijn dochter Johanna, "als dankbare vergelding voor de liefdevolle huisvesting, voeding, kleding en verzorging aan mij door Haar met mijn braven Schoonzoon J.E. de Voogt, Zedert 1 November 1850 in gezonde en zieke dagen verstrekt, waardoor zij beide hebben getracht het gemis eener onvergeetelijke Echtgenote te verzachten, mijn verblijf in Amsterdam te veraangenamen en mijnen laatsten levenstijd kalm en rustig hebben doen doorbrengen".

Zijn zoon Abraham zou echter enige speciale voorwerpen ontvangen. Zoals het gouden horloge van zijn vader (dus van Abraham's grootvader), de zilveren beker die hij van de beambten had gekregen, de mahoniehouten schrijflessenaar en de leunstoel.

Vervolgens drie geschilderde portretten in vergulde lijsten, voorstellende de vader en de grootvader van Hendrik Ludwijn [3], alsmede een portret van Abraham zelf, "als vrijwillig in 1831 uitgetrokken", waarmee de

De Oude Lijnbaan aan de Baanstraat, die lange tijd in het bezit is geweest van de familie Van Linden van den Heuvell. Deze opname dateert van 1965.

vrijwillige dienstneming door Abraham wordt bedoeld in de tijd van de Belgische Opstand, en nog een zinnebeeldig gedenkstuk van P. Kikkert, met de bijbehorende verklaring.

En verder waren voor Abraham alle papieren die betrekking hadden op de Lijnbaan aan de Zomerstraat. Over die Lijnbaan of Touwslagerij hoopte en wenste Hendrik Ludwijn overigens, dat deze "nog eenmaal weder met het woonhuis en erve in het vol en onverdeeld bezit zal terugkeren van hem (dat is zoon Abraham) en door zijn nazaten bezeten blijven, zedert den eersten aanleg en opbouw in 1703" [4].

Vervolgens bepaalde Hendrik Ludwijn dat zijn graf "op de burgerlijke begraafplaats No.8 te Vlaardingen", met de lijken van zijn vrouw en van zichzelf, onder toezicht van zijn zoon, steeds onaangeroerd moest blijven, behalve noodzakelijke ophoging. Voor de behandeling van zijn eigen lijk verwijst hij naar een afzonderlijke bijlage bij zijn testament, waarop hierna nader wordt ingegaan.

Aan het eind van het testament beveelt Van den Heuvell zijn kinderen met hun echtgenoten en hun kinderen aan in Gods genade "door ons aller Zaligmaker Jezus Christus, die ons éénmaal weder moge vereenigen, om nimmer meer te scheiden".

In een postscriptum verzocht hij nog dat zijn kinderen na zijn overlijden géén uiterlijke tekenen van rouw zouden dragen, omdat hijzelf dat "vertoon", met alles wat erbij behoorde, altijd als nutteloos en afkeurenswaardig had beschouwd.

Hiermee eindigt het testament en kunnen we overgaan naar de al genoemde bijlage. Daarin maakte Hendrik Ludwijn een nadere regeling voor zijn begrafenis en wat daar zo bij behoorde, die hij op 1 januari 1851 dateerde, dus ruim een jaar eerder dan de datum van het testament. Het kan ook zijn dat het testament van dezelfde datum dateert, maar dat hij dat een jaar later pas heeft overgeschreven.

Van Linden van den Heuvell begint de regeling met op te merken dat in de Vlaardingse Spaarbank, onder no. 589 en de letters "M.R." ("Mijn Rekening") door hem, bij zijn vertrek uit Vlaardingen achtergelaten gelden berusten. Dit geld had hij ten eerste bestemd voor een grafzerk en ten tweede om van de rente daarvan de doodschulden en begrafeniskosten te voldoen. Dit met het oogmerk dat zijn kinderen daar geen kosten aan zouden hebben.

Gezicht op de Delftseveer. Voor de wal liggen twee trekschuiten: een vracht- en passagiersschuit.

Hij wilde begraven worden in het al eerder genoemde graf No.8 op de burgerlijke begraafplaats te Vlaardingen, "en op de kist mijner vrouw Heilina van Heyst". Dit graf mocht na zijn begrafenis 25 jaar lang niet geopend worden. Na die periode moest het graf in eigendom overgaan aan de oudste van zijn mannelijke afstammelingen, zo die er dan mochten zijn.

Hendrik Ludwijn noemde uitdrukkelijk welke kosten onder de kosten van de begrafenis moesten vallen, waarmee hij tevens de bijzonderheden over zijn uitvaart regelde. Die kosten waren: "Het afleggeld en eene eenvoudige aanzegging te Amsterdam, alleen bij goede kennissen van mij, doch te Vlaardingen door drie bidders, eene algemeene [aanzegging], zooals voor mijn vrouw heeft plaatsgehad. Voorts eene, na mijn dood dadelijk te ontbieden afgehuurde trekschuit uit Vlaardingen, waarmede mijne kist, aldaar te maken zoo als die was voor mijne vrouw in 1850 bij J.H. Niermeyer, des verlangd wordende omgeven door eene ruwe pakkist, ter afwering van het gezigt-, zal worden overgebragt naar Amsterdam,alwaar ik bij mijne kinderen hoop te sterven, om met mijn lijk weder te vervoeren naar Vlaardingen en te worden ontscheept bij de Sluizen [dit woord onderstreept], ten einde van daar te worden gedragen

[dit woord onderstreept] naar de Begraafplaats, gevolgd en vergezeld door hen, die mij liefhadden of vriendschap toedroegen en, daarvan kennis dragende, ongevraagd die laatste eer in mijne geboortestad nog willen bewijzen".

Dus in Amsterdam kon worden volstaan met een eenvoudige aanzegging, maar in Vlaardingen daarentegen moesten drie bidders een algemene aanzegging doen. Zijn lijkkist moest in Vlaardingen bij Niermeyer worden gemaakt en deze had zijn zaak op de hoek Dayer/Vleersteeg. Deze kist moest per trekschuit naar Amsterdam worden vervoerd, maar om een doodkist tussen het andere pakgoed in de schuit niet al te zeer te laten opvallen, kon men daar een 'doodgewone' pakkist omheen doen. Hoe de reis met de gevulde doodkist naar Vlaardingen dan verliep is niet bekend. Wellicht werd de kist ook toen door de pakkist aan het oog onttrokken. Maar omdat de trekschuit speciaal afgehuurd was, kan het ook zijn dat de kist op het dek werd vervoerd en men er toch een plechtige lijkstatie van maakte.

Dat Van Linden van den Heuvell het woord 'sluizen' onderstreepte zal waarschijnlijk tot doel hebben gehad te voorkomen dat de schuit naar zijn gewone aanlegplaats in de Waal zou doorvaren, waarvandaan het veel verder lopen was naar de begraafplaats dan vanaf de sluizen bij de Kortedijk. In dat geval zouden rijtuigen moeten worden gebruikt, en gereden wilde Hendrik Ludwijn kennelijk niet worden, blijkens de onderstreping van het woord 'gedragen'.

Voor het laatste stuk naar de begraafplaats behoefde niemand speciaal te worden uitgenodigd. Een ieder die hem de laatste eer wilde bewijzen, kon zich bij de stoet aansluiten.

Na nog te hebben opgemerkt dat het geld dat na de betaling van de dood- en begrafenisschulden overbleef, in een bus van de Hervormde Kerk moest worden gestort, komt Hendrik Ludwijn over de grafzerk te spreken. Hij schrijft dat hij op die zerk door L. Engering te Schiedam de volgende tekst zou laten beitelen:

"Hier ligt begraven Heilina van Heyst, geb. 15 Aug. 1784, overl. 21 Febr. 1850".

Dezelfde steenhouwer moest na zijn overlijden op dezelfde manier op de steen plaatsen de tekst:

"Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell, geb. 31 Jan. 1785 overl..... 18.. te Amsterdam.Beiden waren 44 1/2 jaar gelukkige

Echtgenoten. Als Hoofd van het Bestuur behartigde hij 37 jaren, de belangen der Stad en hare Ingezetenen en verkreeg met November 1850, Zijn verzocht eervol ontslag".

Tot besluit van deze bepalingen maakte Van Linden van den Heuvell een berekening van de kosten van één en ander en die waren als volgt:

"de aflegsters	*f* 10,-
't aanzeggen te Amsterdam	.....
drie bidders te Vlaardingen	.....
de afgehuurde schuit	" 25,-
de kist (als de vorige)	" 45,-
grafmaker	" 5,-
12 dragers à *f* 5,-	" 60,-
mantels	" 5,-
dienaars der politie	" 5,-
person. reiskosten van en naar Amsterdam	" 50,-
doctor, chirurgijn, apoth.	.....
Steenhouwer, zerk, beitelen	" 70,-"

In een Pro Memorie schrijft hij nog dat per 1 januari 1852 op de Spaarbank een bedrag stond van *f* 296,49 en op 1 januari 1853 *f* 306,98. In december 1852 had hij daarvan 'geligt' een bedrag van *f* 36,98, waarmee hij de grafzerk en het beitelwerk betaalde, zodat bij zijn overlijden nog *f* 270,- plus de rente over 1853 beschikbaar was.

Hendrik Ludwijn heeft dus zodoende nogal wat geregeld voor na zijn dood, maar wat hij niet kon regelen was het moment en de plaats van zijn dood. Hoewel hij had gehoopt in het huis van zijn dochter te sterven en hij alvast als overlijdensplaats maar 'Amsterdam' had gezet in de tekst voor de grafzerk, pakte dat toch anders uit. Op maandag 15 februari 1854 verscheen in de Schiedamse krant (Vlaardingen had in die tijd nog geen eigen krant) een herdenkingsartikel over Van den Heuvell en daaruit blijkt dat hij op 6 februari 1854 "ten gevolge van een plotselinge en hevige ongesteldheid" in Hotel Paulez te 's-Gravenhage was overleden [5].

We nemen aan dat het bij zijn begrafenis is toe gegaan zoals hij dat wilde. Aan hetzelfde krantebericht ontlenen we over die begrafenis het

volgende:
"J.l. Donderdag des morgens ten 10 ure, had alhier, te Vlaardingen, de plegtige ter aarde bestelling van het stoffelijk overschot des ontslapenen, dat den vorigen avond was overgebragt, plaats; behalve door de betrekkingen van den overledene werd het lijk gevolgd door den burgemeester, de wethouders, de leden van den raad, de stads- secretaris, de drie predikanten en zeer vele ingezetenen uit alle rangen en standen. Aan de groeve genaderd werd door den heer De Voogd een korte doch treffende toespraak gehouden, die op de aanwezigen een diepen indruk maakte.
Ter blijke der algemeene deelneming kunnen wij nog mededeelen dat bij deze gelegenheid van de in de haven liggende en op de werven in aanbouw zijnde schepen alsmede van de molens de vlaggen ter halver steng, ten teeken van rouw geheschen waren".
De Vlaardingers waren hun oud-burgemeester nog niet vergeten!

Zo maakten we kennis met een man, wiens stoffelijke resten al 140 jaar

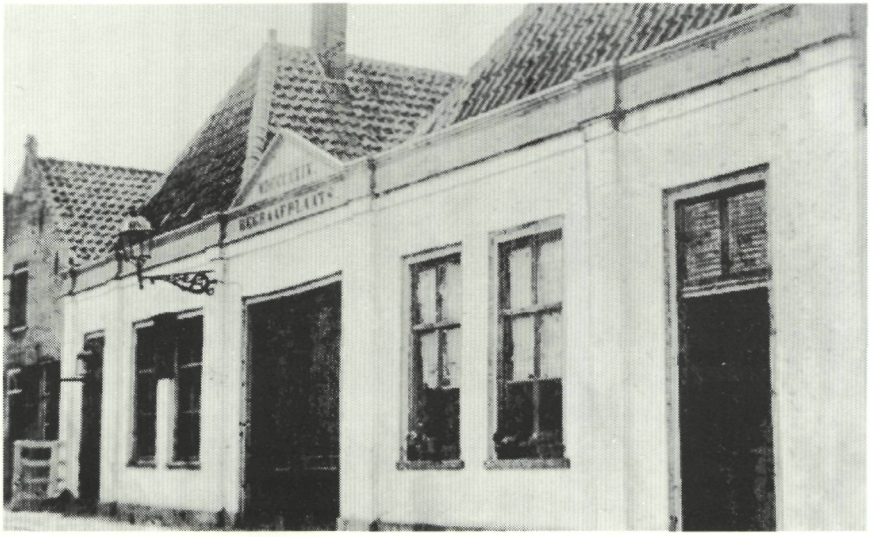

De ingang van de Begraafplaats aan het Emaus, die gesticht is door Henrik Ludwijn van Linden van den Heuvell. Blijkens het jaartal dateert het gebouw uit 1829.

rusten op de Algemene Begraafplaats aan het Emaus. Een begraafplaats die ligt op het terrein van een vroegere grafelijke hofstede, waarvan de geschiedenis vanaf het jaar 1401 bekend is [6]. In 1823 kwam dit terrein in openbare verkoop en het was Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell die deze grond op 11 juni 1823 voor de stad Vlaardingen aankocht, met de bedoeling er een begraafplaats op te stichten [7]. Uit deze aankoop bleek dat voor Hendrik Ludwijn regeren inderdaad vooruitzien was, want twee jaar na deze aankoop werd het begraven in- en om kerken van steden met meer dan 1.000 inwoners verboden. Maar Vlaardingen had toen aan het Emaus al een nieuwe begraafplaats voor ogen, al duurde het tot 1 januari 1829 alvorens de begraafplaats in gebruik kon worden genomen [8].

Het gebeente van Hendrik Ludwijn rust dus in de grond die hij zelf had voorbestemd om voor begraving te dienen.

In het voorgaande hebben we iets van zijn leven en gedachten kunnen ontwaren. Het wantrouwen van Hendrik Ludwijn ten opzichte van afschriften kennende: "ze zijn dikwerf onnaauwkeurig", vertrouw ik erop dat ik dit leven, voor zover het mij bekend werd, goed heb weergegeven.

Hopelijk blijft het graf van Hendrik Ludwijn van Linden van den Heuvell, de stichter van onze mooie oude begraafplaats, nog lang onaangeroerd!

Noten:

1. Bibliotheek Stadsarchief.
2. Familie-archief Van Linden van den Heuvell, inventarisnr 38.
3. Dit waren de portretten van Hendrik van den Heuvell (1729-1787) en van Abraham van Linden van den Heuvell (1756-1832).
4. Vermoedelijk is het jaartal 1703 een verschrijving. Abraham van der Linden, de overgrootvader van Hendrik Ludwijn, kocht de Lijnbaan aan de Zomerstraat pas in 1706.
5. Familie-archief Van Linden van den Heuvell, inventarisnr 62.
6. Zie: J.P. ter Brugge. De Grafelijke hofsteden te Vlaardingen. In: Het Buyssegatt Vlaerdingen, verleden zonder toekomst ? Vlaardingen, januari 1988, p. 37 e.v.

7 .Notariële Archieven Vlaardingen, inventarisnr 103, akte nr 98, 101, 111; 1823 mei 29, juni 4 en 11.

8. In het Stadsarchief berust een kopie van een uit 1828 daterende kaart van deze eerste begraafplaats, waarop het volgende is genoteerd: "De Burgerlijke Begraafplaats werd in 1828 aangelegd door en onder het bestuur van den Burgemeester H.L. van Linden van den Heuvell, die deze grafkaart daarvan geteekend en na het nederleggen zijner betrek king, aan de Stad ten geschenke heeft gezonden in 1852. Copie naar de origineele, nagenoeg verbleekte kaart, door gemeentewerken Vlaardingen vervaardigd in december 1927".
De kaart geeft een overzicht van de graven, de doorsneden daarvan, de aantallen begravenen tussen 1829 en 1851 (wat dus door Hendrik Ludwijn bijgehouden moet zijn, omdat hij de kaart in 1852 naar Vlaardingen stuurde!) en laat tevens een ontwerp zien voor een centraal grafmonument en voor een voorgebouw.
(Stadsarchief, T 152/108 GF).

makelaardij
De Witte
Bemiddeling bij:
Koop en verkoop
Huur en verhuur
Hypotheken
Taxaties
Beheer
NVM MAKELAAR

De Witte verzekerings adviseurs
Alle verzekeringen
Schiedamseweg 26 Vlaardingen
Telefoon (010) 434 38 44
Telefax (010) 435 93 34

1e VLAARDINGSE
HYPOTHEEKCENTRUM BV
SCHIEDAMSEWEG 26
POSTBUS 188
3130 AD VLAARDINGEN
Tel. 010-4358662

OPEN MONUMENTENDAG

De Open Monumentendag wordt dit jaar (ook in Vlaardingen) gehouden op *zaterdag 10 september a.s.* Behalve bij een aantal bekende Vlaardingse monumenten, zoals het Stadhuis, de Grote Kerk, de molen Aeolus, het Visserijmuseum en het Reedershuis, zal de landelijke Monumentenvlag dit jaar ook wapperen bij een aantal panden in de Vlaardingse Oostwijk, in "het land van de Ambachtsheer".

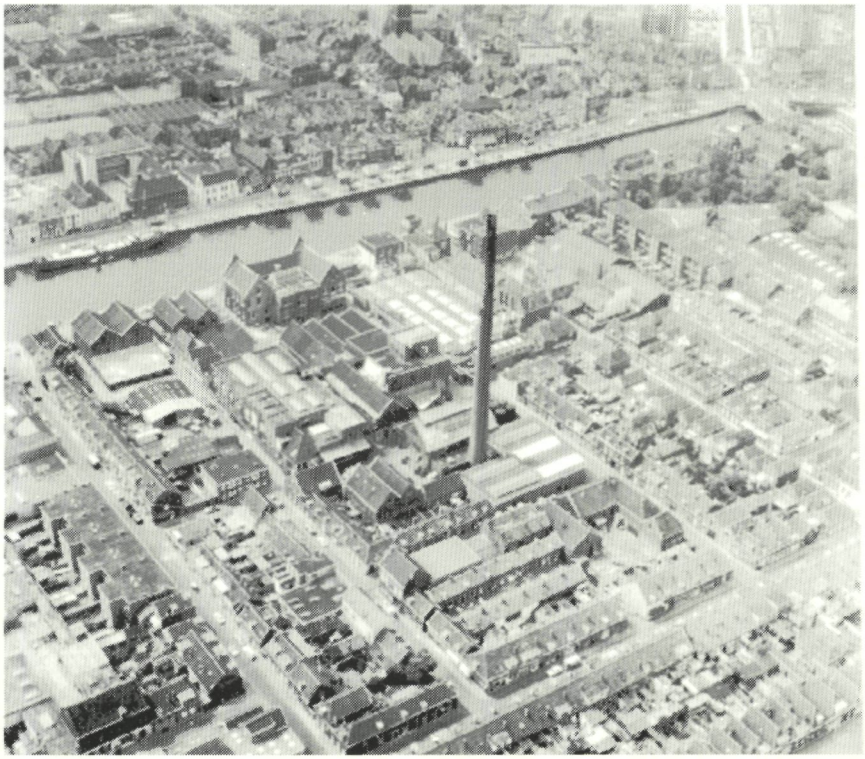

Een fraaie luchtopname, gemaakt op 17 juni 1964, van een gedeelte van de Oostwijk. Op het Hollandia-terrein is sindsdien veel veranderd!

Dit is namelijk het thema, dat in Vlaardingen als hoogtepunt van het gebeuren is aangewezen (waar in voorgaande jaren het accent lag op de 200-jarige Molen Aeolus (1990), op het oude Vlaardinger-Ambacht (1991), op de Oude Haven (1992) en -vorig jaar - op de historische Markt).

Een aantal bekende panden in de wijk houdt 'open huis', er zijn korte wandelingen met verschillende thema's en ook de oude heerlijkheid "Het Hof" zal (historisch bezien) in de belangstelling staan.

Alle onderwerpen worden ook 'gevangen' in een fraaie informatieve expositie, verzorgd door een aantal leden van de Commissie Stad en Monument van de Historische Vereniging Vlaardingen, welke (alleen op deze Open Monumentendag) de gehele dag tussen 11.00 en 16.00 uur te zien is in Zaal Harmonie (ingang Stadsgehoorzaal). Ook is daarbij veel oud (maar ook hedendaags) beeldmateriaal te zien.

Elk uur vertrekken daarvandaan - onder leiding van leden van het ServiceTeam van de VVV Vlaardingen en bestuursleden van de Historische Vereniging - een aantal wandelingen, welke ongeveer een half uur tot drie kwartier duren. Ook is er een plattegrondje te verkrijgen met de aanduiding van de panden, welke die dag 'open huis' houden, en van de 'beelden in de stad', die dit jaar in het landelijke thema onder de aandacht gebracht worden.

Een aardige nieuwigheid is de koppeling met de Open Monumentendag in Schiedam: vanaf Zaal Harmonie en de Markt is een informatieve routebeschrijving gemaakt naar de steiger aan het Westerhoofd, alwaar een rondvaartboot tegen een speciaal gereduceerd tarief de bezoekers over vaart naar Schiedam, waar het hoogtepunt van deze dag rond de Plantage ligt. Evenzo worden Schiedamse bezoekers uitgenodigd om het Vlaardingse evenement te bezoeken.

De organisatie in Vlaardingen berust bij de (*ad hoc*) commissie 1994, bestaande uit Wout den Breems (voorzitter Historische Vereniging Vlaardingen), Bert van Bommel en Jan Amoureus (leden van de commissie Stad en Monument van de Historische Vereniging Vlaardingen),

Jeroen ter Brugge (Stadsarcheoloog en bestuurslid van de Archeologische Vereniging Helinium en Museum Hoogstad), Karin Hollegien (VVV Vlaardingen), Henk Horsten (Vrije Academie), Max Thurmer (ServiceTeam VVV Vlaardingen) en Arie Ouwendijk (coördinator, landelijk kontaktpersoon Open Monumentendag).

Nieuwe vereniging: "Open Monumenten"

Een gevolg van de nu al zeven jaar georganiseerde Open Monumentendag is, dat het "monumenten-besef" bijzonder hard is toegenomen. Vanuit het bureau, dat de Landelijke Open Monumentendag in Nederland coördineert, heeft men dan ook ondervonden, dat er behoefte is aan een meer regelmatig kontakt tussen al diegenen, die zich voor monumenten interesseren. Daarom werd dit jaar werd de "Vereniging Open Monumenten" opgericht.

Het lidmaatschap bedraagt (minimaal) *f* 37,50 per jaar, waarvoor men dan o.a. elke twee maanden een tijdschrift over monumenten ontvangt. Daarnaast worden er allerlei excursies georganiseerd, ontvangt men reduktiebonnen voor allerhande historisch belangwekkende zaken, enz.

Wie meer over deze vereniging wil weten, of zich als lid wil aanmelden, kan kontakt opnemen met Arie Ouwendijk, telefoon 435 3322 (kantoor) of 434 2474 (thuis).

Van harte aanbevolen!

P.A. van der KOOIJ

OPEL GM ISUZU

Vlaardingen: Showroom, Kethelweg 24,
telefoon (010) 434 07 22

AANWINSTEN STADSARCHIEF

In het Stadsarchief zijn de volgende recent verkregen archieven en verzamelingen geheel of gedeeltelijk toegankelijk gemaakt voor het publiek:

-Werf I.S. Figee/Figee Vlaardingen NV/BV, ca. 1940 - 1988 (0,5 m; 15-VII-7)
-N.V. Zeevisserij Maatschappij en Haringhandel v/h A. Verboon, 1911 - 1961 (0,2 m; 12-I-2; aanvulling)
-Notarieel Archief, 1906 - 1915 (2,8 m; 12-VI-7 en 12-VII-1 t/m 3; aanvulling)
-Archief Secretarie, 1946 - 1962 (ca. 60 m)
-D'66 Afdeling Vlaardingen, ca. 1980 - 1990 (0,4 m; 19-II-3)
-Federatie van Vlaardingse Muziekgezelschappen, 1972 - 1990 (ca. 0,6 m; 13-III-6)
-Helinium, 1958 - 1993
-Katholieke Vrouwengilde, afd. Vlaardingen, 1918 - 1993 (6 dozen)

Na de verbouwing is het Stadsarchief weer volledig toegankelijk voor het publiek, en door de verbouwing is het mogelijk een betere dienstverlening te geven.

De openingstijden van de studiezalen zijn als volgt.

De studiezaal voor de archieven en de bibliotheek is geopend op dinsdag, woensdag en vrijdag van 9 - 17 uur, op donderdag van 9 - 22 uur; in juli en augustus is er geen avondopenstelling en geldt ook op donderdag de openingstijd van 9 - 17 uur. De stukken die men op donderdagavond wil bestuderen dienen vòòr 16 uur besteld te worden (het depot is 's avonds niet toegankelijk).

De studiezaal voor de Topografisch-historische Atlas is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.30 - 17 uur. Hiervoor is geen avondopenstelling!

LEZINGEN

De lezingencommissie van de Historische Vereniging Vlaardingen, bestaande uit Arie Ouwendijk, Max Thurmer en Tineke van der Hoek, heeft weer haar best gedaan om een zo afwisselend mogelijk programma voor het komende seizoen samen te stellen. De commissie zal overigens voor het volgende seizoen proberen om (op veler verzoek) de bijeenkomsten nog wat meer te verdelen over dinsdag en donderdag.

Dinsdag 27 september 1994

Hoe werd Vlaardingen gebouwd? Bert van Bommel, werkzaam bij 's Rijks Bouwmeester en lid van onze HVV-commissie Stad en Monument, hield tijdens de VVV-cyclus 'Ken uw Stad' een zeer boeiende lezing over de 'Morfologie van Vlaardingen'. Wij denken, dat we ook veel leden van de Historische Vereniging Vlaardingen daarmee een plezier doen.

In de lezing wordt de historische 'opbouw' van Vlaardingen uit de doeken gedaan: waaróm staan de huizen in het centrum zoàls ze staan, wat is er zo bijzonder aan het uitbreidingsplan West en waarom werd de Holy-wijk gebouwd zoals ze er nu bij ligt? Op deze vragen weet u na deze bijeenkomst beslist het antwoord.

Aanvang 20.00 uur in De Meerpaal aan de Willem de Zwijgerlaan (tegenover de zij-ingang van het Holy-ziekenhuis).

Donderdag 27 oktober 1994

Het op 19 mei geopende 'Archeologisch en Bouwhistorisch Museum Hoogstad' staat op deze avond in het middelpunt van de belangstelling. Het is sinds genoemde datum elke zaterdag van 10 - 5 uur open, maar vanavond is de gelegenheid om zowel het verhaal van de vereniging Helinium en van het museum, als de (zeer verrassende) tentoonstelling zèlf uit de eerste hand te vernemen. Jeroen ter Brugge en enige mede-bestuursleden treden deze avond als gastheer en gids op. De bijeenkomst (op Landgoed Hoogstad) begint om 20.00 uur. Tip: komt u met de auto, parkeer dan op het voormalige 'Windmill-terrein' - waar ook het nood-politiebureau gestaan heeft.

Dinsdag 22 november 1994

Op deze avond komt kolonel b.d. A.P. de Jong weer naar Vlaardingen. In april

1990 vertelde hij over zijn ervaringen in de oorlogsjaren in Vlaardingen. Dit keer ligt de nadruk op het laatste halfjaar van de Tweede Wereldoorlog, waarin een gedeelte van Nederland bevrijd was, maar een ander deel de Hongerwinter meemaakte. Met deze lezing, getiteld: 'Van diepste ellende naar uitzinnige vreugde. Via Hongerwinter naar Manna en Vrede.... (Flitsen van de laatste oorlogsmaanden in Wereldoorlog 2)', willen we de viering van de 50-jarige bevrijding inzetten, en de bijeenkomst zou best wel eens kunnen uitmonden in een kleine reünie.

De lezing wordt gehouden in zaal Triangel in de Fransenstraat;
de aanvang is 20.00 uur.

Dinsdag 24 januari 1995

'200 jaar na de Fransen'. Een lezing door onze Vlaardingse historica mevr. drs. Ingena Vellekoop, waarin we teruggaan naar 1795, toen de Fransen de Nederlanden bezetten. Hoe was de gang van zaken in het dagelijks leven, welke voor- en nadelen waren er voor de Nederlanden (en Vlaardingen in het bijzonder) aan verbonden, enz. enz.

Een zeer interessante historische terugblik in het jaar, waarin 200 jaar eerder de Franse overheersing begon.

Aanvang 20.00 uur, in zaal De Lijndraaijer in de Baanstraat.

Dinsdag 21 februari 1995

'Vlaggen en banieren - regels en manieren'. Een lezing met bedrijfsbezoek door de heer Gerard van der Vaart van Shipmate Vlag b.v., met een specifiek Vlaardings heraldische bijdrage van ons bestuurslid/stadsarchivaris Hans Mathijssen.

Op deze avond krijgt u uitleg over de betekenis en het gebruik van vlaggen en

Boerderij Hoogstad aan de Broekweg. In 1956 woonde en praktizeerde dokter Moerman hier nog. Nu is er het "Archeologisch en Bouwhistorisch Museum Hoogstad" gevestigd (zie de lezing van donderdag 27 oktober)

andere dundoeken. Aan het einde van de bijeenkomst kunt u de produktiehallen van deze wereldberoemde vlaggenfabriek bezoeken en weet u precies, wat er allemaal komt kijken bij de fabricage van deze fraaie windvangers.

Aanvang 20.00 uur, Shipmate Vlagfabrieken, Mercuriusstraat 44.

(NB: de Mercuriusstraat loopt - als eerste straat ná de Industrieweg - parallel met de spoorbaan. U vindt Shipmate ongeveer achter het pand van Van Eijle Vorkheftrucks. Per bus: uitstappen bij Garage Eijgenraam aan de Van Beethovensingel, vandaar nog plm. 5 minuten lopen).

Dinsdag 28 maart 1995

We beginnen met de Algemene Ledenvergadering (aanvang 19.30 uur, alleen voor leden). Omstreeks half negen volgt dan de ook voor niet-leden toegankelijke lezing van deze avond: 'J. Buis - 60 jaar geleden de eerste Rode wethouder in Vlaardingen' door de heer H. van der Lee. Deze bijeenkomst vindt plaats in Wooncentrum Hoylede aan de Churchillsingel 623 (tegenover de grote PTT-telefooncentrale).

Dinsdag 25 april 1995

'Vlaardingen in Oorlogstijd'. Een lezing door historicus drs. Klaas Kornaat, naar aanleiding van het door hem geschreven en in 1994 nog uit te brengen gelijknamige boek. Deze lezing vormt tevens één van de start-activiteiten in het kader van het Herdenkingsprogramma rond '50 jaar bevrijding', en is aangemeld bij de Stichting Nationale Gedenkdagen Vlaardingen.

Aanvang 20.00 uur, in de Grote Zaal van de Stadsgehoorzaal aan de Schiedamseweg.

Dinsdag 30 mei 1994

Traditiegetrouw tot slot van het seizoen weer een avond ter voorbereiding van de excursie-dag van onze Excursie-commissie. Het doel van ons jaarlijkse 'historische uitje' is nog niet definitief vastgesteld, maar zal waarschijnlijk Leiden zijn. Een 'Leiden-kenner' bij uitstek zal ons aan de hand van zeer interessant dia-materiaal inwijden in de geschiedenis van deze stad en in haar bezienswaardigheden. Ook belangstellenden die niet aan de excursiedag deelnemen, zijn van harte welkom.

Aanvang (pas) 20.15 uur, in de bovenzaal van de pastorie van de St. Joannes de Dooperkerk, ingang Hoogstraat (nabij de sluizen).

EXCURSIE NAAR MAASSLUIS

Op zaterdagmorgen 24 september a.s. organiseert de Historische Vereniging Vlaardingen een excursie naar de Grote Kerk in Maassluis. Om 10.00 wordt u bij de ingang van de kerk verwacht. Er zal een uitgebreide rondleiding worden gegeven waarbij uiteraard veel Maassluisse historische zaken aan de bod komen.

Het programma, dat tot circa 12 uur duurt, wordt u gratis aangeboden. Opgave vooraf is niet noodzakelijk. U wordt verzocht op eigen gelegenheid naar Maassluis te komen.

De Excursiecommissie:

W. van de Wetering, Lijsterlaan 12 (tel. 434 4649)
P. Westerdijk, Cipressendreef 10 (tel. 474 0705)
M. de Baan, Markt 44 (tel. 435 0221)

smederij daub

verwarming
sanitair
las- en
konstruktiewerk
onderhoud van
alle gasapparatuur

Callenburgstraat 80 — Vlaardingen
Telefoon 010-434 30 96

heto
schoonmaakbedrijf b.v.

J.H. van 't Wout

Industrieweg 16
3133 EE Vlaardingen

Tel.: (010) 435 51 66
Fax: (010) 435 04 76

De auteur in deze aflevering:

Matthijs A. Struijs (1939) begon in 1953 aan een loopbaan in het boekdrukkersvak. Na 15 jaar als zodanig te hebben gewerkt, trad hij in dienst bij de cliëntenregistratie van een bank. Vanwege zijn belangstelling voor geschiedenis in het algemeen en die van Vlaardingen in het bijzonder, werd hij in 1978 aangesteld als atlasbeheerder en bibliothecaris van het Stadsarchief Vlaardingen. In die functie heeft hij zich ontwikkeld tot een veelzijdig publicist over de Vlaardingse geschiedenis. Daarnaast houdt hij zich privé nog bezig met de geschiedenis van de Nederlandse kastelen en heeft hij een redelijk grote verzameling boeken en prenten op dit gebied verzameld.

Verantwoording foto's:

Alle foto's in dit nummer zijn afkomstig uit het Stadsarchief Vlaardingen.